(Поема)

Пролог

За зорями, зорями в далях безмежних,
а може, між зорями й скрізь
у зміні матерії, в тьмі і пожежах,
що в вічнім борінні сплелись,
у хорах надземних жили легіони,
що й зараз між ними живуть,
що ми — їх продовження, в зоряні гони
блискучу торуємо путь.
Як рівний між рівних жив Демон між ними,
усі там були як брати,
і світ був чудесний, той світ незборимий
у сяйві добра й красоти.
Був Демон іскристий, як вічне проміння,
як музика і аромат...
А очі то чорні, то радісно-сині,
а серце, як зоряний сад...
Гіганти космічні, його побратими,
летіли крізь темні світи
або крізь планети, для зору незримо,
для людського ока завжди.
Між ними Ваал був. Стуманені крила,
як очі, і очі пусті,

пусті і холодні... Його не любили
його побратими святі,
і він не любив їх. Завжди одинокий
любив безповітря і тьму,
і мертвих планет непорушливий спокій
раніш був за зорі йому.
І світла гіганти завжди воювали
з гігантами злоби і тьми
і в битвах ніколи поразки не знали,

як весни — з снігами зими.
Та моднії, молнії вдарили в добрих
мір'ядами огненних жал,
і мряки гіганти здолали хоробрих, —
то зрадив звитяжців Ваал...
В безмежних блуканнях він молній секрета
в якійсь катастрофі світів
одкрив і шпурнув їх, із темними в леті,
в гордині страшній, на братів,
і з темними в злуці... І світла герої
розбиті скорились йому...
Скорились. Лиш Демон не міг із журбою
покинуть кромішнюю тьму
й братів під'яремних... Снопами жахними
за ним полетіли вогні,
але не здогнали... В хаоси, у дими
летів він і зник вдалині...
І рабство настало для світла. І трона
безумний Ваал збудував.
Зіпершись на молнії й тьми легіони,
себе Саваофом назвав.

I

"О світла гіганти в тенетах Ваала,
чи довго рабами вам буть?
Зве, янголи, вас він, а ми ж — адонаї,
що тьми не пускали ми лють
у світла чертоги. Він зве себе Богом,
наш день обернувши на льох.
Сидить він на троні з короною-рогом,
безумний, сліпий Саваоф.
На нього здійму я пожежу криваву
повстання святого за день,
а поки шо янголи вічную славу

складають йому із пісень".
Так думає Демон... Летить він в простори,
як смуга якась світляна.
На нього заплакані дивляться зорі,
а їм же — ні краю, ні дна.
Він сурму здіймає, сурмить і ридає
і знову сурмить і сурмить...
Та що це?.. Летять... їм ні ліку й ні краю...
І Демон настріч їм летить...
Брати то, брати то... їх огненні крила,
їх світлі безсмертні тіла...
За ними женеться глуха, ошаліла,
із молній і вибухів мла.
"Повстання! Повстання!.. О Демоне! Де ти?.
"Я — тут!" — він гукає... Й як гнів
помчали крізь грози на молній багнети
за Демоном хори братів...
Гей ви, янголи лазурі,
молній краяні вогнем!
Чую крики ваші в бурі:
"За Едем ми, за Едем!.."

"Стережись, о брат проклятий,
наших сонячних вендет!"
Палять молнії крилатих,
а вони — усе вперед.

Все вперед! Уже Едему
видно радісні сади.
Раптом — вибух!!! "Що це? Де ми?"
"Ах!.. Ми падаєм!.. Куди?.."

Це мір'ядів молній шалом
їх Ваал ударив всіх...
Вал за валом,

вал за валом
полетіли
без доріг
у безодні
адонаї,
де ні дня, ні вітерця,
як метеликів тих зграї
у
безодні
без
кінця...

II

І подумав Бог:
тут мій Рай-чертог
громобійний.

На землі нехай
розцвітає Рай
легковійний.

Глянув він туди...
Там сади, сади,
а між ними —
ізумрудних трав;
там — за ставом став
мрійнії дими...

А на землі були вже троглодити,
і в них маля архангел Гавриїл
украв, і Бог назвав його Адамом.
Йому подругу з тьми небесних сил
приніс архангел і поклав на трави,

подругу ніжну з зоряних світил...
Була то Єва. Линув час. Малята
зростали в шумі ароматних трав
поміж тварин безжурно і щасливо,
немов для них безмежний світ сіяв.
Вони росли і сорому не знали,
а потім, враз, розкрились, мов квітки,
і стали жить на радість злу Ваала,
як і до них істоти всі жили
і будуть жить... Як сяйно роки мчали,
як їх мінив обіймів ніжний шал
поміж кущів і руж благоуханних...
З них рід рабів почать хотів Ваал,
не тільки з них, а на усіх планетах,
щоб світло скрізь навіки погасить,
щоб не боятись янголів вендети
і вічно в тьмі для тьми і тьмою жить.

III

О сад який, о саде мій!
В цвіту дерева...
"Дзвеніть, пташки, зефіре, вій", —
співає Єва.

Вона з квіток плете вінок,
квітки — лілеї.
І повний вір не зводить зір
Адам із неї.

Кошлатий він... О серця дзвін!..
Мов струни — бджоли
бринять кругом... Здається сном
високочола
йому вона...
Адам

Чому сумна?..
В його очах любов без дна...
Вона ж зітхає...
І позіхає...

Єва

Хі-хі, ха-ха,
як скучно жити!.,
тварини й квіти...
Обридло все: твоє лице,

Адам

Чому? Скажи... О, положи
свою голівку
на груди м'ні! Я весь в огні,
моя ластівко!

Єва
"Моя... Моя!.." Не хочу я
тебе любити
(і позіха: "Хі-хі, ха-ха!.."),
мій троглодите!
(Співає.)
"Я з далеких світил. Хай не маю я крил,
та уся я, неначе крилата.
В сонмі янголів я, в хори зоряних сил
полетіла б на небо до тата.

Та земля не пуска... Я прекрасна, струнка...
Це сказали лазурні свічада
сонних вод, де висот
відбиваються зір сяйвопади,

наче очі братів і сестер, де мій спів
розлягався б із їхнім луною.
Але Бог наказав і я мучусь між трав
і квіток, троглодите, з тобою.

Ти — кошлатий, бридкий, довгорукий такий,
кривоногий, і з рота у тебе
трупним смородом тхне, як цілуєш мене,
як мене притягаєш до себе".

Сумно слуха Адам. Лине щебет і гам,
сумно озеро хвилями грає,
шепче щось комишам, плаче гіпопотам,
мов Адамові він співчуває.

В серці дужім гроза, за сльозою сльоза
діамантами падає в трави,
все в тумані щеза, плачуть квіти... Роса...
Єва дивиться гордо й лукаво...

Єва

Я жартую... Цілуй!
О хвилюй же, хвилюй!
Ти для мене і тато, і мама...

Все Адам забува... і ховає трава
неповторнеє щастя Адама...
Єва
Годі!.. Годі!..
Адам
О, ні!..
Дай-но губи смачні,
дай ще хвильку побуть так з тобою.

Єва
Хі-хі, ха, хо-хі-ху! Як же скучно мені.
І Адама з усмішкою злою
відштовхнула...

"Пусти"...
Журно шепчуть цвіти...
Журно хвилями озеро грає...
Знов сумує Адам... Плаче гіпопотам,
мов Адамові він співчуває...

Адам

Що робити мені?.. Вічні неба огні,
мою тугу розвійте навіки...
Зорі, зорі мої, зорі — очі ясні,
любі квіти, озера і ріки!

Я ж люблю, о, люблю... Вас я, зорі, молю,
поможіть... Ох ти, крове вишнева,
як шумиш ти, як плачеш!.. Мов страшно
я сплю.
О, невже не для мене ти, Єво?..
Єва
Не для тебе... Авжеж,
ти мене не ведмеж...
Я не самка, що все павіана
виглядає сумна, гірко плаче вона...
Я для тебе на мить лиш кохана.
Знаю я... Не дивись... Павіанша ота
вже не раз цілувала бридкі ці вуста!
І в обличчя щосили Адама
Єва б'є...
"Павіан!.. От із нею й живи!"

Сумно слухав Адам журний шепіт трави...
Устає і зникає...
Єва
Ну да, ми
з ним не можемо жить. Як же серце щемить
і слізьми заливаються очі...
Туманіє блакить, юне тіло пашить,
мов чогось невідомого хоче...
Голос
Єво! Єво! Я тут...
Єва
Соловей чи когут?!
Голос
Єво! Єво! Тебе я кохаю...
Я з далеких світів,
з тих призивних огнів,
що укрили мір'я дами небо...
Ще на зорях, мій друг, я тебе полюбив
і сюди прилетів лиш для тебе.
Тихий шелест...
"Це — я!.."
Єва
(з жахом)

А змія переливно сіяє,
й тягне Єву той зір,
що з далеких тих зір...
Голос
Не змія, не змія, не змія я!
Єва
Ах!.. Змія — не змія!
Я навіки твоя!
О, які в тебе зоряні очі,
в них небесні гаї...
Дай же губи свої!

Й губи Євині жало лоскоче...

Тільки блиск, тільки тьма...
А Адама нема...

Журно озеро хвилями грає,
шепче щось комишам,
плаче гіпопотам,
мов Адамові він співчуває...
20—21.11.1949 р.